

ANY V.

Barcelona 31 de Març de 1895

NÚM. 13.

LA VIDA NACIONAL ESPANYOLA

Heus aquí que tenim ja nou ministeri. Nos ha deixat En Sagasta y 'ns ha représ, naturalment, don Antoni Cánovas.

Apretat aquest per en Salmeron pera que manifestés al poble lo per qué de aquest canvi de gerents en la fàbrica de la prosperitat espanyola, ha declarat, lo Quefe del nou govern que, en la actualitat, les variacions dels ministeris no tenen aquí cap mena d' importancia. Y 'n doná la rahó: Abans, les mudances dels governs importaven un canvi d' ideals y de direcció; mes, ara, «uns y altres governam ab les mateixes lleys»; com si digués: ara tots los catufols porten la matixa agua.

No som pas ministerials, y ja estan ben segurs nostres lectors de que no hem format en aquelles corrúes de peregrinants que s' han deixat caure á Madrid á pidolar les benediccions profitoses del Quefe omnipotent, en materia d' actes y de credencials; mes, ab tot, hem de confessar que axis en la apreciació del fet,

com en la indicació de ses causes, te En Cánovas rahó que li sobra.

Pera que 'ls cambis de ministeri tinguén importancia, es precís que la generalitat dels governats se sente lligada, per afecte ó interès ó per tot, al plegat, á alguna cosa á qui 'l tal canvi ateny y afecta.

Abans açó podia succehir, y succehíá, en efecte; no perque ni la gent ni 'ls governants fossen galant cosa més que 'ls del dia, ni tampoch perque entre la una y 'ls altres existissen les corrents y relacions que, naturalment, deurién haverhi, sinó que 'l ciutadá espanyol d' aleshores, tant dolent ciutadá espanyol com los de ara, tenia un encalabrinament, tenia una passió, encalabrinament y passió més de home que no pas de ciutadá espanyol, y 'ls governants, conexent la flaca, ó potser duhentla á sobre lo mateix que 'ls demés ciutadans, escrivien en ses banderes de combat lo mot, la fórmula afalagadora d' aquell entusiasme...

¡Llibertat! ¡Progrés! ¡Guerra á la tiranía! deyen uns. ¡Orde! ¡Evolució! ¡Autoritat! deyen altres. Y 'ls espanyols se des-

triaven sota aquestes banderes, emborratxats y reduhits los uns per lo gran crit de deslliurament individualista ab que la Revolució trontollá tot lo mon, y esporuguits los altres davant del universal trastorn que amenaçava.

Està clar que allavores les caygudes y 'ls enlaysaments dels partits feyen l'efecte d' un gros acontexement.

Mes tard la violència de la lluya vingué á menos, però 'n subsistí l'aire, 'n quedaven reminiscències, y encara oferien algú interès los cambis de govern. Però, ara, des de que En Sagasta pogué nombrar á En Castelar padri de la monarquia més democràtica que s'ha vist mai, la lluya dels partits ha perdut completament aquell interès humà que 'ls ciutadans d'Espanya sentiren y amaren, com los ciutadans de tots los altres Estats del mon; y, desparegut aquell interès, les mudances de ministeris han vingut á resultar, com ha dit En Cánovas, fets sense cap importància.

Ja ho sabém que açó es trist y ple d'amargura. Ja ho sabém que 'l canvi de persones y 'l consegüent de criteris en la direcció del Estat, afecta, més immediatament que al universal de humanisme, á altres interessos més concrets, al interès espanyol, sobre tot; mes, açó no escanella gens ni mica, la escéptica afirmació d'En Cánovas.

La rahó no la va dir En Cánovas; però nosaltres, los regionalistes la hem assenyalada des de fa molt temps; com que es ella un dels fonaments principals de la nostra doctrina.

No fora mal que aquí la repetisssem, puix que les precedents consideracions nos hi menen; mes, consideram preferible deixarla manifestar á qui no pot ésser titllat de parcial.

En J. Bryce, catedràtic en la universitat de Oxford, y Ministre de la Corona á Inglaterra, donà en la Associació de

directors d'escoles elementals públiques de Londres, una conferència sobre la ensenyança del *dever civich*, de la que 'n publica un extracte 'l Botletí de la Institució lliure d'ensenyança. En ella, abans d'entrar en lo fondo del tema, estudia la noció del *dever civich*, y, tractant aquest punt, declara que al present la bona comprensió d'aquell *dever* topa ab varies dificultats. «Una, diu, es la extensió de nostres Estats moderns. En repúbliques petites, com les de Grecia y Roma, ó les d'Italia en la Edat Mitjana, cada ciutadà's donava compte de que ell representava alguna cosa, y de que 'ls acontexements de la comunitat eren propis... L'individuu s'associava de cor á tot lo que esdevenia á l'Estat y podia tocar los resultats de son propi esforç personal. Ara, en un pays vast com los nostres, l'individuu se sent ofegat y esborrat; la seva acció apar una unitat massa xica en la suma de la unitat nacional, pera que valga la pena de fixarshi: Es com la diferencia entre donar un vot en una asamblea en que son uns quants centenars de votants, ó donarlo en unes eleccions en que 'ls vots van á milions.»

Açó, y l'esperit de partit que arriba á enfosquir y á fer oblidar «la idea de devoció á la comunitat total y al ideal nacional» són, á judici del renomenat estadista anglés, causes de la incomprendisió y mal cumpliment de lo que ell ne diu *dever civich*, ó, per altre nom, aspecte domèstich del patriotisme.

Renunciám á les ampliacions y comentaris á que conviden les sugestives indicacions d'en Bryce, creyent mellar que la seva autoritat cloque aquest articlet.

N. VERDAGUER CALLÍS.

LA CIENCIA Y LA FÉ

Continúen en la premsa instruïda 'ls resons de les polémiques ocasionades per aquell article de la *Revue des deux Mondes*, en que son director En Brunetière proclamá, tornant de veure al Papa, *la bancarrota de la ciencia*; article que no vindrá de nou al constant lector de nostre setmanari.

No perque 'l cregám de més importància de la que te realment, sinó, perque, en una forma la més generalment assequible, enclou un dels més forts arguments que han usats los partidaris de fórmula d' en Brunetière, traduhim aquesta nota estampada en *Le Figaro* del passat dimecres, precedida del distintiu del principal director del famós diari. Diu axis:

«Ja deveu saber que un savi anglés, de nom Ramsay, ha descobert en l' ayre que respiram, un gas completament nou, qui, segons sembla, te bon génit, puix que s' ha deixat ja à hores d' ara cristallizar pera formar un mineral també nou, la *clevita*. D' açò tant se vos ne dona, 'm diréu; y á mí 'l mateix, yos ho asseguro.

Tots los vegetals, tots los animals, desde que 'l mon es mon, han respirat l' *argon*, aquest es lo nom del novell gas, é ignorat la *clevita*, sense que ni llur constitució ni llur inteligiència 'n valguessen de menos. Mes, rumianhi una mica, lo descobriment es més interessant de lo que al ayre sembla. Aquest ó cap més es lo cas de usar aquesta fórmula beneytona.

Figüráuvs la rebuda que li haurien feta al desgraciat graduant en ciencies si, preguntat sobre la composició de la atmòsfera terrestre, s' hagués atrevit à manifestar dute respecte de que se 'n coneix exactíssimamente la composició.

—¡Cóm!... ¿dumptáu de la ciencia? La ciencia, y no més ella, te 'ls elements de la certesa absoluta. No hi ha res determinat ab tanta exactitud com la composició de la atmòsfera, desde 'ls immortals treballs d' en Priestley, d' en Lavoisier y d' en Dumas. L' ayre es un compost d' oxígeno y d' azota ab alguna part de vapor d' aigua. Ni més ni menos.

No obstant, açò que era *veritat científicamente*, abans del descobriment d' en Ramsay, ja no ho es des d'avuy. La ciencia, donchs, muda, devegades, de dogmes, y 'ls savis de theories. No 'ls ne faig pas retrets, puix que modificant llur doctrina s' acosten à la veritat. Pero aquets desmentiments que 'ls donen de tant en tant los fets més

senzills haurien de predisposarlos à la prudència y, sobre tot, à la indulgència envers les humanes ilusions.

En Berthelot qui, precisament, comunicà, ahir, à la Academia de Ciencies lo descobriment d' en Ramsay, protegia ab la seva commiseració, en un article paregut de poch, als infelissos somaiyres qui dirigexen llurs esquarts part d' allá dels estudis científichs. Veusaquí que les certeses d' avuy no son les certeses de demà.

La conducta més segura es la tolerància mútua, que exigiria que la ciencia respectés la fè, ja que la ciencia matixa té tant sovint necessitat d' esser creguda pér lo que 'n diuen.»

F. DAUSA.

LES SABATES D' EN GIFRE

(RONDALLA EN PROVENZAL PER *Lou Cascarelet*).

I

Va succehir aquesta feta aquí, à Avinyó, al temps que la vella filava; temps ditxos! allavores, la gent no anaven, com avuy en dia, enfebrats pera fer fortuna depressa y corrents, s' acontentaven del que tenien, sense envejar lo que no era seu; feyen bullir la olla apoch apoch, vivien pera treballar y treballaven pera viure; y, acabat, quan los ne venien ganes, reyen à bell tip quan mes podien, puix, en aquest mon, de temps pera plorar sempre n' hi ha prou y devegades massa y tot.

II

Ab açò, un dia, per allá à les dues d' en vé-dinat, en lo café d' en Deu-dó, ahon en la mitgdiada y la vetlla, istiu é hivern, fes lo temps que fes, s' acobla-ven, à fer un vol d' ase ó 'l truch-y-flor, al voltant d' una ampolla del qui xiula, alguns desvagats del barri y corredors que 'l negoci de la seda feya anar grassos y pel-luhents, un dia, com deya, va entrarhi en Nel Sastre, qui sempre 'n tenia una per dir, ó alguna de tramada pera executar, qui bromejá tota la seva vida, y acabá de riure just quan feya 'l darrei badall.

—Oh! lo que toca aquesta farà soroll! va dir al entrar, alegre y rialler.

—Apa! vinga aquesta de calent en calent, li digueren los parroquians.

—Afanyeuvos, que no tenim gayre temps per perdre, si no volém errar lo tret. Ara he vist allá, à ca 'n Dubernet, lo sabater, à en Gifre de Gravesó, qui es una mica badoch, y mes d' una mica (jo 'l coneix prou: la seva dona va ser dida del Tonet de casa). Hi es que s' està emprovant unes sabates ferrades; y re-

gateja que no acaba may, y vol que, fora de preu, li cambien los cordons y li posen mes claus, y encara no se si alguna altra cosa. Y bel 'l cas es de donarli entenent, quan s' enduga les sabates, que no son dues sabates lo que porta, sinó... un parell de perdius!

—Oh! oh! oh! apa, Nel Sastre, que aquesta pot ser es massa granada! Com diaptxus vols que...?

—Vull que vos, Sidro, vos donéu pressa pera anar á fora ciutat, per la banda del portal de Sant Miquel. Tú, Aleix, te'n vas darrera del Sidro, per aquí d' unes vint passes. Vos, Lafont, darrera del Aleix, á la matixa distancia; y tú, Sebastiá, darrera d' en Lafont. Y tots quatre aniréu marxant xano-xano, guardant les distancies, per la carretera, ahon ha de passar en Gifre pera tornarsen á Gravesó.

—Pero, home de Deu! ¿que som cabeces d' alls, per arrenglerarnos d' aquesta conformació?

—Dexéuho corre. Ep! alto! Quan vos topareu ab lo gravenón, ab les sabates á la mà ó penjades al coll, la una al devant y la altra al darrera,... no us costará gens de conéxel: va vestit de vellut; un nas gros com un bolet, sortintli per dessota d' una barretina que li peta al cap-de-vall de la esquena; faxa carmesina, ampla, que li amaga mitja pitrera...

—Y quan lo topém, qué?...

—Quan lo topareu, de primer l' un, y darrera de l' un l' altre, fins al darrer, comenséu per mirar les sabates, y fent com si fossen un parell de perdius, li demanéu si se les vol vendre. Y res mes que açó.

III

No n' hi hagué pas poques de rialles y de saragata en lo café d' en Deu-dó, quan varen comprender ben be 'l plan d' en Nel Sastre, y vegecen la gran burla que hi hauria en los actes de la comedia extravaganta que anaven á representar.

—Ala, ala! no dormim, va dir en Nel. Paréu be 'l filat: hauria d' anar molt mal que entre tots no agafesssem lo peix. Jo m' esperaré ací: en Janet ja 'm coneix.

—Apa, apa! digueren tots, ja ho crech si l' agafaréu!

Y al acte, en Sidro y l' Aleix, en Lafont y en Sebastiá, executaren punt per punt les ordes d' en Nel Sastre.

IV

Quan en Dubernet hagué mudat los cordons y afegit algunes tatxes á les sabates, en Gifre pagá; y ab les sabates á la mà, enganxades ab un troc de ninyol, digué:

—Si m' heu ben servit, tornaré.

Y marxá cap á Gravesó.

V

Va ser en Sebastiá 'l primer de toparshi.

—Ey! l' home de la faxa—li cridá assenyalantli ab una mà les sabates, y tenint dos dits de la altra en lo

butxacó—portéu un bon parell de perdius. ¿Qué me les voldriau vendre?... ¿Quan ne demanéu?

—¿Qué diéu?...

—Dich si 'm voldriau vendre aquest parell de perdius que duhéu?

—¿Quines perdius?

—¿Quines?... les vostres, les que portéu.

—Anéu en nom de Deu... Me prenèu per altre. No tinch temps pera divertíuse. La dona m' espera.

—Bah! diu allavores en Sebastiá, veig que no voléu pas véndreles. Si no les voléu vendre, guardéule; menos feyna per mí.

VI

—Velaqui un infeliç, pobret! va pensar en Gifre, que ha perdut una rosca.

Y continuá 'l seu camí.

Encara no havia fet vint passes, li salta en Lafont:

—Ah! lo que es aquestes cal pas miráleshí 'ls caps d' ala, per veure com han sigut agafades!... però, si vos posaveu á la rahó, podría ser que vos las comprés.

En Gifre, bada uns ulls com unes finestres, espalmat y enterch com un pal.

—¿Quan ne voléu?... Jo n' arribaría á donar fins á dues pecetes la peça.

—Oh! tira! li respón en Gifre; veyéu si vos donaria per quatre pecetes lo que me 'n costa deu!

—Com á perdius son guapes perdius. Però, al cap-de-vall...

—Ay, carat! ja hi torném á ser! diu en Gifre tot enverinat. ¿Sabéu que açó ja 'm comença de fer exir de cistella? Aneusen á cercolar botes, vos y les vostres perdius! Y de perdius, si 'n voléu, aneules á cassar y no fasséu mofa de la pobra gent!

—No vos alteréu, bon home: no hi ha restan dolent com un colp de sanchs! Y encara que m' agraden, tambe me 'n passaré: á falta de perdius, un s' acontenta de merles.

—Me feu rodar lo cap, vos!... y...

—Perdonéu que vos trenque les rahons. No 'm recordava que demà es divendres, y que serà dissapte demà passat, naturalment. No 's guardarien pas fins á diumenge les vostres perdius.

—Al diantre! miréu que n' hi ha per tirar la barretina al foch! ¿es que sou cego ó que 'l feu? Que no ho veyéu que son sabates? sabates ferrades? noves de trinca, y rosses com un fil d' or? Teniu, lluca-papes, miréules, una, dues! miréu los lligams! miréu les tatxes y 'ls claus!... Ja 'm trayéu de cassola ab les vostres perdius, diantre, rediantre!...

—Ah! ja que ho agaféu axis á la valenta y que vos heu axecat per la espona de les burles y que 'm voléu fer passar per sabates los ocells que portéu, ja hem acabat vos y jo, company! Jo 'm figurava que les voldriau vendre. Ja vos les podéu confitar. L' ase me 'n flich si 'm sap gens de greu! Senten que priven lo respir les vostres perdius! lo gat de casa 'n faria escrafalls! Ni donades les voldria.

VII

Ab açó, capeinant, rondinant, renegant, en Gifre, torna á repredre l' camí. Camina depressa, y, després, sobtadament, s'atura; y ab lo cap baix y l' dit al front, rumia... Y acabat, alça les sabates fins á la punta del seu nas, les gira y les tomba, les axeca, les abaxa. Qué vos diré? pot ser mira si, per gran miracle, han posades plomes de perdiu!

Estava ben anguniós, bona pila, y 's passava la mà per lo front pera axugarne la suor.

VIII

S' axugava la suor ab la barretina—puix tenia les mans molles—quan l' Aleix:

—Hé! l' home, perdonéu. ¿Qué hi ha gayre que les heu mortes?

—Sapiguéu que no he mort res ni á ningú..

—Renoy! quin sopar mes fit! l' ápat del hu; y quina festassa, davant per davant jo y elles! La boca se me'n hi val ja 'm sembla que les assaboro!

En Gifre jay, pobre desventurat! no sap qué li passa. Se li posa com una broma davant dels ulls, lo cap li roda y les cames no 'l volen sostenir. Les barres li criuen, la barba li tremola y les dents li ballen. Te una febrada que l' arbora!

—No vos ho he dit per cap mal intent. ¡Ey! me lluquéu com si, per dirho, m' hagués menjat de debò les vostres perdius! No, home, no tracto pas de robarles! Veyám, que les voléu per vos, ó les venéu?

—Que un mal llamp de rellamps vos cure per sempre á vos!

—Be, home, guardéules! Y si teniu por que un gat se vos les menge, freguéuhi una cabeça d' alls.

Fora de sí, destrempat, no sabent si somnia ó es despert, lo pobre Gifre veu les sabates anar posant ploma, y després li sembla veure tota una volior de plomes de perdiu jugant ab lo vent... Y's recorda allavores d' alló que li contava la avia de les passades diablesques que 'ls bruxots y les bruxes jugaven, en los temps vells als cristians.

IX

Finalment, arribava al portal de Sant Miquel quan trobá á en Sidro.

—Epl! l' home!.. l' homel voldría sapiguer ahon heu mort aquestes perdius.

—No he mort res ni á ningú, vos torno á dir, respongué en Gifre, blanch com unes estovalles. Dispense, senyor, les he comprades á ca 'n Dubernet, que s' está allá...

—Però en Dubernet no ven pas perdius, no ven sinó sabates... Si aquestes perdius han sigut mortes ab escopeta y en terra lliure, podéu anárvoisen á retiro tranquil... Ara, si les heu cassades en terreno vedat, com ne tenen tot l' ayre, heu faltat á la lley. Vos hauréu d' entendre ab mi. Y no vos dich res mes.

—Bon senyor, li diu en Gifre, á qui un verbal esperava, soch ignocent com una criatura de bolquers; y vos me dihéu coses que no hi veig res, res absolutament, puix que son negres com la pega.

—Y bé! esperéus un xich: vaig á cercar algú qui vos les aclarirá.

Y en Sidro se 'n aná corrents.

Esglayat, en Gifre, vegé de sopte la cresta d' un civil, y s' arraulí mitg mort. Després s' axecá, girá cuia, y apretá 'l pas pera arribar mes prompte.

X

Y aviat arribá á ca 'n Dubernet, ple d' angoxa y regalant de suor.

—Vaja! li digué, aquestes no son coses de fer! Me desdich del tracte. ¿Qué m' heu pres per un beneyt? Vos penséu que pera comprar perdius vindria á ca 'l sabater? y sobre tot pera pagarles á deu pecetes lo parell, gran jueu!

En Dubernet, que era amich del Nel, no 's podía aturar lo riure...

—Sou un estafa-á-qui-pot, com tots los de ciutat... Tenu! aquí van les perdius y tornéume 'ls quartos.

Y en Gifre rebaté les sabates per terra y marxá roig de quimera.

Per la traducció: FRANAR.

LA DESCENTRALISACIÓ Á FRANÇA

OPINIÓ D' EN DEANDREIS, EX-DIPUTAT, CONCELLER GENERAL Y CANDIDAT ELECTE EN LA RECENT ELECCIÓ SENATORIAL DEL HÉRault

Montpellier, 14 Mars, 1895.

Sr. Director de *La France d' Oc.*

Lo temps me curteja pera disertar: ab açó permetéume que sia breu en ma resposta al qüestionari que m' heu fet l' honor d' enviar-me.

Si, jo soch descentralisador y descentralisador no pas de la primera volada; ho he demostrat ajuntantme ben matiner al moviment felibrench, defensant, segons mos petits medis, la causa de les Universitats regionals, associantme, quan pertanyía al Parlament, á totes les proposicions endrecades á affluxar la tutela exercida per l' Estat sobre 'l departament y 'l municipi.

Soch descentralisador, no solament en l' orde polítich y administratiu, sinó també, y més encara, si es possible, en l' orde literari y artístich.

Mes en aquest particular depenja de nosaltres no mes, ó al menys dels qui saben manejar la ploma, ó 'l pinzell, de provar la descentralisació tot descentralisant.

En Mistral escrivint *Mirèio* vá fer més pera la Causa novella que tots los discursos y, perdonéume aquells mots, que tots los articles de periódich.

En lo punt de vista polítich y administratiu, també la cosa depenja de nosaltres, ó d' aquells als menys qui son ó serán encarregats de representarnos en lo Parlament.

Quants mes homens hi haurá en les Cambres convencuts de que l' pays ideal no es aquell ahon tots los alumnos de tots los instituts componen un thema llatí á la mateixa hora, més aviat serán votades les dues ó tres lleys qui retornarán al municipi ó al departament lo dret y la responsabilitat de votar llur pressupost y de disposar, segons les conveniencies dels interessos locals, lo que importa al municipi y al departament. Tot açò sense la ingerència dels agents del poder central y ab la única condició de respectar les lleys de orde constitucional y públich.

Y no's conseguirá, estiguéune cert, fer avansar un pas á la reforma «estenenent los poders de decisió propria» dels prefectes y dels sots-prefectes (governadors y sots-governadors, que diríam ací.)

Espero que la Comissió nombrada á Paris ho compondrá d' aquesta manera y que no malgastará l' temps y l' paper agafant la qüestió per aquell indret.

Mes, no pretench pas indicar ací «les mires y procediments» de la reforma. Los qui hi han sigut cridats han de trobarlos. Després, ne tornarem á parlar, si vos cau bé.

Cal que vos diga, abans de fer punt que

Ame moun vilage mai que toun village

Ame ma Prouvènço mai que ta prouvinçò

però que

Ame la Franço mai que tout.

com ho ba dit soperbament lo *Capouliè*, y que la descentralisació á que jo aspiro, vol una França—y una República—una é indivisible. Açò ja vá per dit gno es cert?

E. DE ANDREIS.

OPINIÓ D' EN BOULIECH, CONCELLER GENERAL

Montpellier, 12 Març, 1895.

Sr. Director de *La France d' Oc*.

Ma candidatura á la elecció senatorial del 24 del corrent, m' ha proporcionat l' honor d' una carta vossa, demanantme l' meu parer sobre l' moviment de descentralisació que, des de fà algún temps, se manifesta per tot arreu, en la premsa, en los indrets parlamentaris y fins en les esferes governamentals.

Ma resposta será terminant:

Membre del Concell general y de la comissió departamental del Hérault des de 1871, he defensat sempre les prerrogatives municipals y departamentals en quantes ocasions lo poder central ha provat d' atacarles.

D' altra part, m' he adherit constantment á les demandes d' extensió de les atribucions administratives de les assamblees departamentals, quasi s' han fetes

demandes d' àtytal sentit, sots forma d' aspiracions, en lo sí del Concell general del Hérault.

Mes, jo soch partidari resolt d' una descentralisació administrativa regional, tal y fins més amplia, com la que desitja l' diputat Leydet, quina proposició, si fos adoptada, reportaría naturalment, una descentralisació econòmica, literaria y artística corresponents.

Al meu judici, una reforma axís de nostre actual sistema administratiu, pot accomplirse sense cap dificultat, sense perill de cap mena; y la seva aplicació donaria, per força, y en un terme proper, una nova vida á les regions del pays, comprimides y paralitzades per un segle de centralisació, incompatible ab lo desentrotlllo de les idees democràtiques y socials.

A. BOULIECH.

Lo quart y últim dels candidats á senador de l' Hérault, En Laissac, també conceller general, no ha respondat á la carta del Director de nostre bon company *La France d' Oc*, qui, en justa correspondencia del seu comportament, li envia exa floreta:

«Deploràm que En Laissac no hage formulat cap opinió, lo que l' coloca en estat d' inferioritat respecte de sos contrincants.

Mes no sabriam com ferli cárrechs per son mutisme, persuadits com estám de que sa ignorància del assumptu n' es la natural esplicació.

Y ningú está obligat á lo que li es impossible.»

INSTITUCIONS DE CATALUNYA

LES CORTS

QUÉ COSA ES PARLAMENT

Havém vist tantes vegades, y fins en escriptors per altra part bastant entesos, pendre erràdament per una mateixa cosa les Corts generals y los Parlaments, degut sense dupte á la costum de avuy dia que axí ho fá al parlar del sistema constitucional, que no podém resistir á la temptació de donar una breu noticia històrica y legal sobre l' Parlament aquí á Catalunya.

Se anomena Parlament, y no Corts, quan lo lloch-tinent ó governador general del principat ajuntava, ab aquell nom, un congrés universal pera proposar algún dupte y demanar concell sobre alguna cosa que tingués respecte á la utilitat pública: y 's deya universal, no perque tots los de la terra se haguessen de congregar, perqué açò hauria sigut cosa dura, sino tant solament algunes personnes deputades, com á embaxadors de totes les ciutats ó com á syndichs representants de elles. Axí ho diu En Joan de Platea:

DE QUINA MANERA, EN QUIN LLOCH Y AB QUINES PERSONES SE DEVÍA FER LA CONVOCACIÓ DE PARLAMENT.

En Tomás Mieres sobre la constitució *Ab aquesta* de la Sereníssima Reyna María en la

Cort de Barcelona de l' any 1422, ahon hi vā assistir, diu: que lo Parlament se feya per lo Princep pera alguna necessitat ó utilitat del rey ó de la república; y's convocava per certes causes no espressades, dihent que volia tenir Parlament ab los prelats, barons y homes de les ciutats y viles de la terra, als quals lo Princep pregava, amonestava y requería que anessen á dit Parlament en tal ciutat ó vila, que ell designava pera celebrarlo allí, á fi de donarli concell, favor y ajuda, ó que enviesssen llurs procuradors ab bastant poder pera'l dit efecte.

Pero se ha de saber que no's podía convocar Parlament per universalitat de causes, sino tant solament per certes, determinades y particulars: porque si's convocás per universalitat de causes, y per donar satisfacció á les greuges,—*quod dominus rex tornat gravamina ad debitum statum*—no sería Parlament, sino convocació general de Corts, la qual pertany tant sols al Monarca: veges á Miquel Ferrer, qui confirma y aprova tot lo dit, en les sues observances, en lo cap. 14 de la primera part.

Una altra circunstancia nos diu encara la diferencia que hi havia entre 'ls dos: *en les Corts generals*, los representants de les universitats se anomenaven *syndichs*; *en lo Parlament, missalgers*.

DE LA FORMA Y ESTIL QUE 'S TENÍA Y OBSERVAVA EN
CONVOCAR Y CELEBRAR PARLAMENTS

Encara que entre Parlament y Corts generals hi havia diferencia en les causes per que's convocaven, empero en lo modo de procehir se tenien gran semblansa en moltes coses. Perque axí com les Corts generals se convocaben ab lletres, per als Estaments y personnes particulars de élls, de la metixa manera també 's feya la convocació del Parlament, escrivint als prelats, barons cavallers y universitats: y axí com també no venint lo senyor rey lo dia destinat y assenyalat á la Cort, podia per altre continuarla y prorrogarla, podia fer lo mateix en lo Parlament. Y axí mateix com á la celebració de Corts generals s' hi donava principi per la proposició del Monarca y resposta que li feyen los Braços, se feya també lo mateix pera celebrarse lo Parlament: y finalment, encara que en lo Parlament no fos sino tractar un negoci, en la manera de procehir y fins á donarli sa deguda conclusió, se frisava molt ab lo modo del procehir sobre 'ls negocis que s' atravessaven en la celebració de Corts generals: conforme se pot veure en un procés del Parlament convocat per lo rey Alfons IV, en la ciutat de Barcelona perá 15 de Setembre de 1416.

Apar en dit procés, que per efecte de dit Parla-

ment foren despatxades lletres pera tots los tres Estaments de Catalunya.

Apar més avant, que per no venir lo senyor rey lo dia presigit al lloc destinat pera'l Parlament, cometé al Vicicanceller y al Veguer de Barcelona que en son nom lo prorrogassen, lo que en efecte feren, però á la dita prorrogació dissentiren los convocats, y consta ab lo mateix procés que 's feren moltes prorrogacions, y que totes foren dissentides.

A la fi arribá sa Magestat, y no obstant aquells dissidentiments, feu la proposició del que pretenia dels Estaments, que fou demanar consell y ajuda contra 'ls genovesos, perço que sobre tressies havien fet robos y ultratges en perjudici de sa Corona reyal y dany dels seus vassalls. Los Braços abans de donar la resposta suplicaren al senyor rey los fés mercé de tenir Corts, y 'l Monarca los oferí.

Y finalment, consta en lo mateix procés que après d' esser celebrat moltes vegades y molts dies lo dit Parlament, los tres Estaments, cada hú de per sí, feren sa resposta á la proposició del rey ab la qual se li oferiren lo Braç ecclesiàstich y lo Braç popular, pero los del Militar digueren que no estaven obligats á lo que sa Magestat los demanava.

A mes de aquest han sigut moltíssims los Parlaments celebrats á Catalunya, dels quals fan esment en Lluís de Peguera, en la segona part (cap. IV) de la seva *Práctica, forma y estil de celebrar Corts generals*, y los seyors Coroleu y Pella, en la bella obra *Las Cortes Catalanas*.

SALVADOR BOVÉ.

MOVIMENT REGIONALISTA

ESPAÑYA

Catalunya.—Lo Director de nostra Escola de Belles Arts, d' acort ab lo Rector de la Universitat, acordá lo dia 21 del mes que som, suspendre les lliçons en la classe de dibuix del natural y del antich.

—Los Srs. D. Joan J. Permanyer y D. Lluís Durà y Ventosa, han rebut ab motiu de la proposició que respecte á les estàtues del Palau de Justicia presentaren á la Academia de Jurisprudència y Legislació, una rasonada carta d' adhesió firmada per quaranta sis advocats de Girona, la casi totalitat dels d' aquella important capital.

Héus aquí los noms dels distingits firmants: Lo Degà del Colegi, Manel Viñas.—Narcís Heras de Puig.—Emili Danis.—Manel Català.—Joan Puigbert.—Emili Grahit.—Ramón M. Almeda.—Anicet Ibran.—Joan Vidal de Lloba'eras.—Francisco de P. Marsá.—Joaquim

Llinás.—Joseph Baylina.—Joaquim Calm.—Alfons de Batlle.—Joaquim Franquesa.—Ildefons Ruiz.—Hortensi Bajandas.—Felip Lloret.—Joseph Coderch y Bacó.—Ramón Font, Pvre.—Lluís Puig de la Bellacasa.—Geroni Pujol.—Emili Saguer.—Joaquim Vidal.—M. Ferrer.—Joaquim Botet y Sisó.—Marçal de Trinxeria.—Joseph Lloret.—Jaume Brunet y Roig.—Joan de la C. Majuelo.—Narcís Sambola.—Tomás Simón.—Ignasi Prim de Batlle.—Joaquim Verey y Vallés.—Ramón Martí, Pvre.—Miquel Fullá, Pvre.—Joan Viñas y Comas.—Manel Perez y Claras.—Modest Rodés.—Carles Bosch y Aunet.—Ferrán Casadevall.—Joseph Matas, Pvre.—Narcís Puig de Marcillo.—Joseph Torelló.—Bonaventura Roquetas.—Joaquim Torras.

Nostre estimat company de causa, lo caracterisat corista D. Jaume Casas y Pallerol, ha publicat en *La Renaixensa* un ben pensat article, recomanant á les societats corals que pendrán part en la anunciada escursió artística á Bilbao y San Sebastián, estudien l' hymne *Guernikako-arbola*, ab la seguretat que açò contribuirá á refermar los llaços de germanor que existexen entre Catalunya y Basconia.

Ab gust veuriem que 'ls coristes acceptesssen la recomenació del nostre bon amich.

EN JOSEPH COROLEU É INGLADA

Lo passat dijous vá ser dia de dol pera la terra catalana. L' ilustre historiador de sos furs, lo convençut y potent defensor de la causa santa de ses reivindicacions, lo conreador eminent de sa cultura, cloqué per sempre 'ls ulls á la llum d' aquest mon. ¡Que 'l bon Deu hage acullit la seva ànima hermosa!

La mort d' en Coroleu es una pérdua tan considerable pera la nostra Patria, y, pera nosaltres, los qui forem sos amichs y sos companys de causa, una pena tan forta, que no trobám, ara á colp calent, paraules apropiades al nostre dolor. Esperant major serenitat, ajúdennos los bons amichs á pregar al Deu de les misericordies pera la ànima del nostre malaguanyat difunt.

—En la sessió que l' Ajuntament de Gerona celebrá lo dia 11 del corrent, baix la presidencia de nostre distingit company de causa D. Joaquim Botet y Sisó, s' usá ab molt acert nostra estimada llengua, per iniciativa del esmentat senyor. De tot cor felicitam á nostre actiu company y á tot l' Ajuntament geroni, per haver posat nostre idioma en lo lloc que en justicia li pertoca.

—En la sessió què celebrá lo *Centre Excursionista de Catalunya* lo dia 21 d' aquest mes, fou llegit un notable treball folklorich, relatiu á la comarca de Valls, degut á la ploma de D. Cosme Vidal, delegat del *Centre* á Alcover. Aquesta monografia després de descriure la topografia y condicions naturals de la comarca,

esplica molt detingudament la manera d' axecar los castells y torres dels famosos xiquets de Valls, los tipichs balls populars que acostumen animar les festes majors dels pobles del camp de Tarragona, y acaba fent un erudit estudi sobre 'ls gegants y la àliga que van al devant de la professió del dia de la festa patronal de Valls.

—La Comissió Económica de la *Unió Catalanista*, ha dirigit una circular á tots los delegats recomanantlos se suscribixin per una quota mensual d' import voluntari, á fi de contribuir als gastos de propaganda de nostres ideals, segons acort de la Assamblea catalanista de Reus. No duptam gens de que lo prech de la esmentada Comissió será atés per tothom, y que per lo tant la *Unió Catalanista*, acoblant sos valiosos elements als aporta's per la *Associació de Propaganda Catalanista*, obtindrà una forta organiació que li proporcioni prous elements pera portar endavant, ab pressa, los acorts presos en la esmentada Assamblea, que encare no hagen sigut portats á la pràctica.

—Lo dia 19 del corrent se celebrá la festa del repartiment de premis als autors llorefats en lo primer certámen convocat per lo *Jovell Catalanista* de Ripoll. Després d' un discurs de D. Anton Busquets, president de la comissió organisadora, Mossen Eudalt Ferret, president del Jurat, llegí un notable discurs demonstrant les excelencies del Regionalisme, provant la necessitat de dirigirlo per bon camí al objecte de obtenirne les ventatges que 's desprenen de les doctrines que defensa. Després de la memoria del secretari don Ramón Bonet, s' obrien los plechs dels autors premiats. *La flor natural* resultá esser del jove seminaria D. Bernat Fargas y Adam, qui nombrá Reyna de la festa á la Santíssima Verge de Ripoll. Mentre tres individus de la comissió organisadora accompanyaven á la senyoreta D. Carme Martí y Comes, entre 'ls acorts de la marxa real y 'ls aplausos de la concurrencia, l' autor llorefat li entregá la flor y la nombrá dama de honor de l' excelsa Regina, ocupant lo trono al costat de la Verge, entregant los premis als demés autors llorefats, que foren los següents: Trinitat Aldrich, Enriqueta Paler y Trullol, Agustí Puyol y Safont, Prevere Joseph Pont, Pvre., A. Busquets y Punset, Vidal y Roure, D. Baldomero Parramon y Castany, D. Joseph Barbany, D. Joaquim Ayné y Rabell, D. Joan Ribas Carrera, D. Cosme Vidal, D. General Ginestá, D. J. Bonet Carrasco, D. Joan M. Casademunt, D. Ramon Massifern y D. Gustau Martí de Robert.

Lo vocal del Jurat D. J. Puig y Pujol, tancá la festa ab un patriòtic parlament de gracies, que fou molt aplaudit, lo mateix que 'ls demés discursos y treballs que 's llegiren en tan catalana festa.

La concurrencia fou molt nombrosa.

—La Comissió de festes de la *Associació Popular Regionalista*, ha decidit celebrar periòdicament vetllades literaries-musicals de carácter familiar, en les que serà condició precisa de que tots los treballs literaris que s' hi llegixin, deurán ésser originals de socis de la esmentada societat. La primera d' aquestes festes tindrà lloc lo diumenge dia 7 d' Abril, á dos quarts de deu del vespre, en lo domicili social, Tapineria, 33, 1.er

—L' Excelentíssim Ajuntament d' aquesta ciutat ha fet un donatiu al *Centre Escolar Catalanista*, consistent en un nombre considerable d' obres escollides.

—Lo dilluns prop passat, fou representada per los més aventajats dexebles del Conservatori del Liceu, la inspirada ópera catalana del mestre Sanchez Gabanyach *La cova dels orbs*, La execució fou un triomf pera l' autor y pera 'ls artistes, donchs, que l' públich que omplia de gom á gom lo gran teatre no 's cansá de aplaudir les innombrables belleses de l' obra. L' èxit ha sigut tant gran com lo del dia del estreno.

—En la vetlla del 23 tingué lloch en l' espayós saló de actes de la *Lliga de Catalunya*, la conferència pública que sobre l' tema *Historia arquitectònica de la Reyal Capella de Santa Agata*, desenrotllà l' conegut arquitecte En Bonaventura Bassegoda. Començà l' disertant son treball, fent recalcar lo significat del calificatiu *capella*, que equivalia á oratori particular de rey ó senyor, principal concepte generalisat avuy. Demostrà ab convinceentes rahons la superioritat de la Capella de Santa Agata sobre totes les demés que posseien los Senyors Reys á Aragó, Mallorca, Valencia, Lleyda, Perpinyá, Huesca y Tarragona. Digué que la Capella, ó *nossa Capella* com la anomenaven los monarques aragonesos pera distingirla de totes les demés de sos Estats poderosos, estava adjunta al Palau reyal al sol objecte de servir pera 'ls actes espirituals de la Cort catalana-aragonesa, quina 's complavia en demostrarli son afecte y protecció. Seguidament, llegí a troços, un molt curiós estudi que li servi pera una conferència donada no fa pas gayre temps en la *Associació d' Arquitectes de Catalunya* y en que s' hi ressenyen curioses festes, actes, ceremonies, etc., que tingueren lloch en la històrica Capella y que son testimonis autèntichs de les antigues patriarcals costums de Catalunya. Recordà varis aconteixements ocorreguts en la Capella, tots ells relacionats ab nostra historia, fent especial menció del regicidi de Joan de Canyamás, quina relació completá l' senyor Bassegoda llegint un magnífich troc de prosa catalana estret de la *Crónica famosa d' En Pere Carbonell*, y que es un bell alegat del succès que de tant singular manera ha preocupat á la historia de Catalunya. Per medi de nombrosos plans, feu lo conferenciant una exacta ressenya de les diferents portes y construccions de la Capella y de sa situació en relació ab ses diferentes époques y vies de la ciutat; acabant lo senyor Bassegoda son erudit treball, fent gràfiques demonstracions de la manera mesquina ab que s' ha vingut conservant la Reyal é històrica Capella de Santa Agata, avuy monument nacional.

La triada concurrencia que omplia l' saló, saludà ab continues mostres de aprobació y llarchs aplaudiments la conferència del senyor Bassegoda.

Galicia.—Ab lo títol de *Revista Gallega*, ha començat á publicarse á La Corunya un nou periódich regionalista, escrit en la dolça parla d' aquella regió y en llengua castellana.

Desitjám al nou company molta vida, en bé dels sagrats interessos de la patria gallega.

—Lo eminent regionalista D. Manel Murguía, ha si-

gut nombrat president del Jurat calificador que deurá utjar les composicions que obtén als premis oferts en lo certámen literari d' Orense.

Mallorca.—Ab molta satisfacció hem vist en lo número corresponent al passat Febrer, del butlletí de la «Societat Arqueològica Luliana,» que axís la acta de la Junta general, com les memories llegides per lo conservador del museu y l' bibliotecari de la esmentada societat, han sigut enguany escriptes ab la llengua del pays.

Castella la Nova.—També á Madrid regonexen la rahó d' ésser de les aspiracions regionalistes. Lo periódich *El Consultor de los Ayuntamientos y Juzgados municipales* publica en son darrer número un article *Inconveniencia de la centralización* en la qual s' hi llegeix aquest parafet:

«Si la centralización s' hagués encaminat esclusivamente á conseguir la moralitat y la uniformitat en lo régimen administratiu, bé podria dispensarse algún sacrifici devant del profit que haguessen de proporcionar abdós ideals; pero sols s' ha perseguit l' objecte de absorbir cap á determinats centres la sava y riquesa de tots los estrems, ab lo qual sols se podia obtenir l' empobriment general que avuy té debilitat nostre crèdit y compromesa nostra producció.»

ESTRANGER

Portugal.—Un decret real ha concedit á les illes Açores la autonomía administrativa. Sos habitants han rebut la nova ab entusiasmades demostracions d' alegría. Ab aquest motiu han adoptat una nova bandera, de color blau, ab un falcó blanch al mitg, y nou estrelles representant les nou illes.

Alemania.—La gravissima censura que l' Parlament alemany ha dirigida al príncep de Bismarck, negantse á pendre part en los obsequis de son capd' any, ha originat gran nombre de comentaris, los qui van definint los termens del judici que la Historia fará del gran Canceller. Sens dupte que es un dels punts de vista més interessants d' aquest judici l' apuntat en les següents ratiles d' un dels darrers articles de 'n Drumont á *La Libre Parole*, y que tenen íntima relació ab nostra causa. Diu, referintse al Canceller alemany:

«Aquest home qui ha construït ab ferro y sanch lo que ell anomena la grandesa d' Alemania, y que no es sinó la seva decadència, ja que ell destruí tota vida particularista, independenta y feconda...»

—248 membres de la Cambra dels Diputats de Prusia, 110 del Reichstag y 60 de la Cambra dels Senyors anaren á Friedrichsruhe á felicitar á en Bismarck en lo compliment dels seus vuitanta quatre anys. Ab tal motiu lo Príncep pronuncià un discurs, que constitueix la demostració més autorizada del camí que fan en aquell imperi les tendencies particularistes. La por del Canceller y 'ls concells que donà en son discurs delaten lo fet ab una força que lleva tot dupte. Va dir en Bismarck, entre autres coses: «Valdament que l'

sentiment nacional tant fondament arrelat en la nació com en les dinasties, puga trobar igualment sa expresió en les Cambres dels païssos alemanys! Les Cambres dels diferents territoris han de fer per manera que l' Reichstag sia sadoll del sentiment nacional; han de fer política alemanya; en la Cambra prussiana, per exemple, cal ocupar-se de política alemanya y fiscalizar en aquest particular al ministre de negocis estrangers.

Lo govern alemany, prussià, bavar, saxò, formen un tot indivisible. Cap ministre pot aislarse de la política alemanya, del govern del imperi; aquest, per la seva banda, no pot obrar eficacment sense estar en comunitat de sentiments ab los governs dels Estats federats.»

Suecia y Noruega.—Escriuen de Stockholm á un diari de Paris: Lo telegrafo ha anunciat que l' Rey demaná al parlament suech que nombrés delegats pera conferenciar ab ell. Heusquí, ara, alguns datos pera judicar la importància d' aquest acte: L' article 34 de la Constitució porta que l' Rey pot demanar á la Dieta la designació de diputats especials pera deliberar ab ell sobre assumptos qui han de quedar secrets... Aquesta disposició es completada per l' article 50 de la lley orgànica de la Dieta qui fixa en sis pera cada Cambra l' nombre d' aquests diputats... Lo nombrament d' una comissió secreta es cosa rarissima, no se'n ha constituhida cap des de la reforma de la representació nacional en 1863, havent estat convocada la darrera al esclatar la guerra de Crimea; per açò mereix grossa atenció la decisió que l' Rey acaba de prendre.

En la comunicació enviada per lo rey no diu pas quin assumpte ha d' ocupar á la Comissió; però ningú dubta de que es aquest la qüestió noruega. Per açò l' acte del Rey es comentadíssim per la premsa de Noruega. Lo *Morgenblad* fa constar que la decisió del Rey confirmarà la opinió dominant, segons la que es inevitable una crisi aguda en la malaltia de que la *Unió* es atacada.

LO REGIONALISME EN LA PREMPSA

LO GERONÉS. Gerona, 23 de Març: *Les evolucions del carlisme*, per J. B. S.—*Morir los polítichs*. Tradudit de *El Eco de Navarra*.

EL BERGADAN. Berga, 23 de Març: *Ephemérides catalanes*, per D. Ramon N. Comas.—*L' avaro de Peñié. Rondalla provenzal* per Lou Cascarelet. Traduhida per Franar.—Abdos treballs son reproduuits de *LA VEU DE CATALUNYA*.

REVISTA GALLEGA. La Corunya, 24 de Març: Reproduix en nostra llengua lo judici crítich que ab lo titol de *Un poeta gallego* publicà D. Joan Maluquer y Vilardot en *La Renaixensa*.

EL VENDRELLENSE. Vendrell, 24 de Març: *Documento importante*. Transcriu sots aquest titol, la esposició dirigida per la *Unió Catalanista* al ministre de Gracia y

Justicia, contra la implantació del Concell de família á Catalunya.

Lo CATALANISTA. Sabadell, 24 de Març: *Adhesions*. Sots aquest epígraf reproduueix, després d' atinats comentaris, les cartes ab que diferents regionalistes francesos afavoriren á la *Associació Popular Regionalista* ab motiu de sa inauguració.—*Las ideas de Pereira*, per D. Salvador Canals.—*Una víctima de... una real ordre*. Traduhit de *La Publicidad*.

LAS CUATRO BARRAS Vilafranca, 24 de Març: *Documento important*. La esposició dirigida al ministre de Gracia y Justicia, per la *Unió Catalanista*.—*Lo Premi*. Narració provenzal per Lluís Foucard. Traduhida per Franar. Reproduuhida de nostre setmanari.

LA RENAIXENSA. Barcelona, 24 de Març: *Los carlins son regionalistas?* per D. Narcís Ferrán y Soler. Demosta que l' partit carlí no s' ha recordat de regionalisme fins que ho ha cregut un medi de portar gent á son partit, y que may se ha preocupat per res de la conservació y perfeccionament de tot quan dona fesomia propia á la terra catalan.

—25 de Març: *Carta al senyor director del «Correo Catalán»*, per X. Altre demostració de que ls carlins may han sigut regionalistes—*La Associació de coros de Clavé*, per D. Jaume Casas y Pallerol.

—27 de Març: *Catalanistas y prou*, per J. B. y S. Transcrit de *Lo Geronés*.

—29 de Març: *Lo Regionalisme á Alemania*.

EL NOTICIERO UNIVERSAL. Barcelona, 29 de Març: *Don José Coroleu*.

LA PROTECCION NACIONAL. Barcelona, 29 de Març: *José Coroleu*, per D. Joseph Reig y Vilardell.

LLIBRES REBUTS

Aux arènes, per Maffre de Baugé.—Paris, Albert Savine, éditeur, rue des Pyramides, 12.—1895.

Fa molt de temps que tenim aqueix llibret sôbre la taula ab lo propòsit de dirne quelcom més que quatre mots de compliment; pero la feyna creix sempre y 'ns priva de satisfer los mellors desitjos. De debò que no es pas per falta de voluntat.

La implantació de les *corridas de toros* á França y la subsegüent supressió de les matexes per lo govern central, remogue de nou les energies regionalistes, puix, acollides aquelles per la gent du midi ab verdaider entusiasme, cregueren que era una imposició del Paris burocràtic la orde prohibitiva que al efecte 's dictá. Hi hagué més: los francesos de la nostra banda estimaren que als centralistes no 'ls plavien les *corridas* perque no encaxaven ab la sua afeminació, y aleshores uns y altres se afanyaren en posar de relleu la incompatibilitat que existeix entre abdos caràcters, tirats los de cap ençà á tot lo brau, desinteressat y heróich, y afexugats los de cap enllà per una sensibleria y un ensopiment d' esperit que no valen res.

No dirém nosaltres si la lluita era prou justificada, ni si l' espectacle valia la pena de tants esforços; més com s'la que açò provocàs grans esclats de regionalisme, nosaltres debèm felicitarnos y felicitar als companys de França per la fermesa ab que sostenen los nostres ideals.

Entre aquests escriptors de fibra potenta figura en Maffre de Baugé, autor de *Aux arènes*, y entre 'ls treballs de aqueix llibret deuen alabarse especialment els que constituhexen la polémica entaulada entre ell y Mad. Séverine. Lo llenguatge es pintoresch, à vegades altament original y poètic, pero derrera l' mantell de belleses que cobreix la obreta d' en Baugé hi ha arrapada una intenció molt viva é hi flameja un foch molt intens. Y tot inspirat per un patriotisme que aquí no 'n corra, per un patriotisme animat, mogut, atrevit, cùstich si 's vol, encara que vestit ab força elegancia y manifestat ab finíssima educació. En Baugé es ben bé dels nostres, y ab tot y que les *corridas de toros* no 'ns agraden gens, fins seríam càpassos de consentirles si elles havien de despertarnos à tots y de donar motiu á treballs com los del llibret que acabàm de fullejar y que, si 'ns passa l' mot, calificarem de *very fine*.

C. OMAR, Y BARRERA.

EFEMÉRIDES CATALANES

ABRIL.—DÍA 1.

1214. Berenguer de Palou, bisbe de Barcelona, de comú acord ab lo Capítol de la Catedral, cooperant als desitjos manifestats per la noble sénysora donya Maria Tarrasa y altres piadoses personnes, d' establir un monestir de monges benedictines, cedeix à aquest objecte la iglesia de Sant Vicents de Junqueres, en lo Vallès, prop la vila de Sabadell. Establerta aquella comunitat religiosa en 1233 canbià aquella regla per la de la Fé y de la Pau, y mes tard, després d' haver vingut à establir-se en 1369 en la present ciutat, foren les monges de Junqueres comendadores de Sant Jaume.

DÍA 2.

1607. Mor lo bisbe de Vich Francisco Robuster, fill de Reus, qui ocupà aquella seu des de l' any 1598 fins aquesta fetxa. Havía sigut canonge de Barcelona y ardiaca de Santa Maria del Mar y després bisbe d' Elna. Com à membre del bras eclesiàstich en 1597 formava part de la Diputació catalana y havia sigut Rector de la Universitat literaria barcelonina. Acabà sos dies plé de mèrits y de honors en aquesta fetxa, segons alguns, en la del 27 segons altres.

DÍA 3.

1446. Lo comte Ramon Berenguer lo Gran, ajudat dels piçans, acaba la conquesta de la illa de Mallorca. Veritat es que no fou definitiva, puix que per açò s' hagué d' esperar lo 31 de Desembre del 1229, en que Jaume I se possesionà d' ella, de manera que no tornesssen aquells adoradors del fals Profeta à posseirla. Pero açò no es cap desmorit per nostre comte, puix altre tant l' hi havia passat à Carlemany, y menys havien lograt encare Jofre, lo pare del Pelós, lo papa Pasqual II y fins lo de Piça, que per sí sols ho havien intentat.

DÍA 4.

1571. Tots los códechs, començant per la lley divina promulgada des de l' cim del Sinaï, han condemnat lo crim d' adulteri. La efeméride d' aquest dia nos fa esment de com se l' castigava à Catalunya. En efecte, en la fetxa apuntada se reuni lo concell municipal de Lleyda y ordenà que 'ls culpables sien castigats, la primera y s' gona vegada, ab penes pecuniaries, pero que à la tercera, tan l' home com la dona sien açotats.

DÍA 5.

1449. Entra à Barcelona aquell frare dominic Vicents Ferrer, tan célebre per tot Europa per les seves prédiques y que després de mort no havia de tardar molt temps en esser venerat en los altars. Segons un historiador portava gran afecte à nostra ciutat, perque era la que guardava mes bones costums y era també la mes ben governada, atribuhintho à que hi havia una influencia divina que vetllava per ella. Al entrarhi en la diada à que nos referim, diu que vegé un minyó vestit ab una brillant armadura ostentant en la mà una espasa, y preguntantli qui era y que feya en aquell portal, fou contestat: *Só l' Angel Custodi que guardo à Barcelona per orde del Altissim.*

DÍA 6.

1496. En aquest dia surt lo rey Ferran II d' Aragó de la ciutat de Tortosa, després de tancar les Corts. No havent lo monarca francés cumplit lo pactat de fer entrega de les ciutats que retenia en son poder y haventli demanat auxili la cort pontificia en virtut de les usurpacions que aquell també li havia fet, venia à solicitar concell y ajuda dels catalans, com ho havia obtingut dels aragonesos. Per açò convocà dites corts catalanes, les quals no 's feren sordes à la demanda.

DÍA 7.

1522. Trovantse à Barcelona lo sindich de Lleyda se l' vol obligar à pagar certs drets anomenats de *coronatge y maridatge*, y com se resistí à pagarlos es portat à la presó. Pero tenintne noticia de lo que passava, los pahers d' aquella ciutat, s' apresuraren à enviar

los documents fehacients dels privilegis d' exempció que tenien los lleydans, y en conseqüencia es posat aquell en llibertat acte continuo.

RAMON N. COMAS.

Consistori dels Jochs Florals de Barcelona

LLISTA DE LES COMPOSICIONS REBUDES EN AQUESTA SECRETARIA
FINS AL DÍA D' AVUT

(Continuació.)

Número 55.—Los desposoris de Maria. *Fides*.—56. Lo judici final. *Fins al cel*.—57. Les bruixes de la Costa. *Porten dol*.—58. *¿Fumar? //Ex!//*—59. La Doctrina de la Llar. *Herència de virtuts*.—60. Esposalles. *Avenç*.—61. A Sant Joseph. *19 de Mars*.—62. Mas flors... por la mañana, perlas—y por la tarde, lágrimas. —*El rocio*, por SELGAS.—63. Idili. *Bonica primavera*—que donas vida al cor.—64. Lo congrés dels cinch. *Faula*.—65. La sagrada Família reposant en l' Esfinge. *XXX*.—66. La vida del cor. *Son somnis bells de la vida*—que 'ns afalagan—les il-lusions.—67. Lo pa del francés. *Recorts del avi*.—68. Martiri de Sant Magí. *Lo Taumaturgo català*.—69. Esposalles. *L' auckella canta*—quant mor l' hivern.—70. *¡Lo dia dels Reys! Los Reys que t' han portat!*—71. Promesa. *Qui va endavant va endavant*.—72. La diada de Santa Creu. *Costums de la terra*.—73. L' estel. *Geni de Catalunya*.—74. La farga maleïda. *Brasa del infern es lo soch de ta fornal*.—75. Colometa. *Beati qui lugent*.—76. Estudi sobre lo Bisbe d' Osca En Vidal de Canyelles, consultor del Rey don Jaume, y sa significació jurídica. *Alter Tribonianus*.—77. Lo Palau Episcopal de Barcelona. *A solis artu usque ad occasum... ESCUT D' ARMES DEL E. ÈL. BISBE DE BARCELONA*.—78. A Catalunya. *Valor y avant*.—79. L' apel·le de Sant Mateu. *Y jo'n tinc jay! un recort*—que no'm deixa nit ni dia.—80. L' orfe. *¡Desditzat!*—81. Les Fades. *Hic quos durus amor... etc.*—82. Al Amor. *Amar y no ser amado!* ZORRILLA.—83. La Creu del Redemptor. *Cruz*.—84. Los dos compares.—85. La presó de Jesús. *Fiat*.—86. La meva cansó y la de la mare. *Cada hu te sa fal-lera*.—87. L' esperit. *Inspiravit in faciem ejus spiraculum vita*.—88. Ram de flors. *Sempre fidel*.—89. Lo Conqueridor. ...y si al pujar à la serra—vuy me diuhen rey hermós... J. VERDAGUER.—90. Cansó de Maig. *Lo taronjer floreix...* APELES MESTRES.—91. Moisés. *Vocavitque nomen ejus Moyses, dicens. Quia de aqua tuli eum...*—92. La Verge de Montserrat. *Patria, Fides, Amor*.—93. Lo cassador. *Fatigas y rals*.—94. La aburrideta. *Desronhort*.—95. A Catalunya. *¡Ay Castella, Castellana,—no t' hagues coneugut may. V. BALAGUER*.—96. La nit dels morts. *Tradició*.—97. La vida al bosch. *Què's dolsa*.—98. Una venjança. *L' hereu Massana*.—99. El meu somni. *Esperança*.—100. *¡Morint! Darrer respir*.—101. La toca-son. *Amore e paura*.—102. Servint al Rey. *Tinch l' espatlla destrossada*—no per la pesanta aixada,—pel fusell qu' ho es mes encar. APELES MESTRES.—103. Lo Montserrat.—Himne dg Catalunya.—Letra y música. *Desperata, ferro; firam, firam*.—104. Martiri de Sant Martí de la Brufaganya. *Justus ut palma florebit*.—105. Lo bordet. *Piu, piu!*—106. Assaig critich sobre 'l filosop barceloní en Ramon Sabunde. *Qui tot de vatibus unus que Natura negat jungere juneta dedit*.—107. Somni de Catalunya. *Dolsos y tristes records!*—108. La adultera. *Via inferi domus ejus. Proverb. Cap. VII. Vers 27*.—109. Serenata. *Che volendo parlar, cantava sempre. PETRARCA. Cansó I*.—110. La lley d' hostatje. *L' hoste deu esser sagrat*.—111. Las cucas iluminosas. *Al entorn del fossar*,—hi ha cuquetas de llum.—112. Lo combat de Palamós. (1757). *Lo Rey Ferran VI concedi al patró una pensió y una medalla...* (Gaceta de Madrid del 25 de Juny).—113. Sant Agusti. *Tradició popular*.—114. Maria. *Lo primer amor*.—115. Lo pont del Diable. *Llegenda*.—116. Plany de penediment. —117. A Vilafranca. *Oda. Docte y literata*.—118. Vetllant. *El tiempo acaba con el duelo, la tierra consume el cadáver y el olvido*, etc. VALENA.—119. Lo crim dels moliners. *Dels pecats dels pares...*—120. Justicia de Deu. *1457*.—121. La maledicció del boig. *Y lo que no osaban decir en público los cuerdos y discretos*. etcétera. MONFAR.

Barcelona 22 de Març de 1895.—Lo Mantenedor Secretari, JOAN ALMIRALL Y FORASTÉ.

DIETARI DEL PRINCIPAT

Dia 23.

En virtut d' haver passat lo govern de Madrid, de les mans de Sagasta á les de Cánovas, presenten les dimissions de sos càrrechs, D. Joseph Collaso y Gil, alcalde de nostra ciutat, y D. Ramón Larroca, governador d' aquesta província. També dimitexen los governadors de Girona, Lleyda y Tarragona y un bon nombre d' alcaldes de poblacions importants.

—Son portats á les presons d' aquesta ciutat, los Srs. D. Juliá Nogués, D. Antoni Borrell y D. Joseph Mercadé, director y redactors de *La Autonomía de Reus*, empresonats per les autoritäts militars ab motiu d' haver tractat de les qüestions bàgudes á Madrid, entre soldats y periodistes.

—Ha sigut nombrat arxipestre de la Seu de Tortosa, lo Dr. D. Agapit Moreno.

Dia 24.

La nova d' haver sigut nombrat ministre de Foment D. Albert Bosch y Fustegueras, es rebuda á Tortosa, sa patria, ab manifestes proves d' entusiasme.

—Escriuen de Valls, que 'l dia 20 començaren los treballs pera la construcció del campanar de la iglesia parroquial d' aquella ciutat.

—Se celebra ab diferents festes l' acte de fer solemne entrega á Barcelona de la «Biblioteca pública Arús.» La llengua catalana es la oficial de la institució, y fins la bandera isada al cim del edifici, es la gloriosa senyera de les quatre barres.

—Se celebra á Martorell un *meeting* en pró del lliure conreu del tabaco.

Dia 25.

Se celebra en aquesta ciutat un banquet ofert per un bon nombre de periodistes á D. Eussebi Corominas, pera festejar sa llibertat y demostrarli ses simpaties.

Dia 26.

Per iniciativa del Ilm. Sr. Dr. D. Joseph Messeguer y Costa, se celebren á Lleyda uns solemnes funerals pera l' etern repòs dels desgraciats tripulants del creuer «Reina Regente.»

Dia 27.

Lo Senat aprova una lley concedint á Girona les muralles compreses des de Figuerola al riu Onyar devant la Porta del Carme.

Dia 28.

Mor á Girona lo goverador civil dimissionari de aquella província, D. Ricart Ayuso. (A. C. S.)

Dia 29.

D. Joseph Gomez del Castillo, pren possessió del càrrec de secretari del Ajuntament de Barcelona.